

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona–Prečišćeni tekst (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 7/10), a u skladu sa članom 13. i 119. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (“Službene novine FBiH”, broj: 46/10 i 75/13) i člana 9. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (“Službene novine FBiH”, broj: 29/05) na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 72. sjednici, održanoj 06.10.2016. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

o usvajanju Programa provođenja jesenje faze obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2016. godini

I.

Usvaja se Program provođenja jesenje faze obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona 2016. godine.

II.

Nalaže se Javnoj ustanovi Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, da Program iz tačke I. ovog zaključka realizuje u skladu sa naredbom Ministarstva zdravstva.

III.

Zadužuju se Ministarstvo zdravstva i Javna ustanova Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, da u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima realizuju ovaj zaključak, svako u okviru svoje nadležnosti.

IV.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

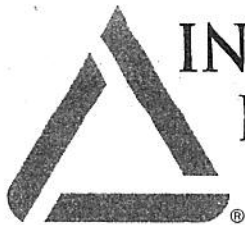
Broj: 02-_____/16.
Datum, 06.10.2016. godine
Z e n i c a

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,
1x Ministarstvo finansija,
1x Javna ustanova Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, putem Ministarstva,
1x Gradonačelnik/općinskim načelnicima Zeničko-dobojskog kantona, putem ministarstva,
1x Domovi zdravlja, putem ministarstva,
1x a/a.

INSTITUT ZA ZDRAVLJE I SIGURNOST HRANE

Fra Ivana Jukića 2, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina
tel.+38732 448 001 / fax.+38732 448 000
www.inz.ba / info@inz.ba / IDB 4218900490003

P R O G R A M

Provođenja jesenje faze obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog Kantona 2016.godine

(Kontrola uzročnika zaraznih oboljenja i njihovih prenosilaca – glodara)

Zenica, septembar, 2016. godine

I UVODNE NAPOMENE

Obaveza provođenja preventivne sistematske deratizacije, kao opšte mjere u sprječavanju pojave zaraznih oboljenja, propisana je Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Sluzbeni list FBiH“ broj 29/05), koji obavezu protiviepidemijsku deratizaciju, dezinfekciju i dezinsekciju određuje kao mjeru za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti.

Glodari i insekti nanose velike ekonomske štete u stambenim i privrednim objektima, pogoršavaju opće higijenske uslove za život, uništavaju i kontaminiraju hranu. Prenosioci su, rezervoari i mogući izvor infekcije za mnoge uzročnike zaraznih oboljenja, prvenstveno u urbanim sredinama, a više od pedeset bolesti iz grupe zoonoza se često spominje u stručnoj literaturi, među kojima su najpoznatiji: salmoneloza, leptospiroza, trihineloz, antraks, tularemija, bjesnilo, botulizam, nekoliko vrsta rikecijskih oboljenja.

U cilju kontrole ovih oboljenja, jedan od važnih zadataka je osmišljeno sprovođenje preventivnih mjera koje imaju za cilj svođenje brojnosti mikroorganizama i njihovih prenosilaca do tzv. biološki tolerantnog nivoa, koji predstavlja minimalni zdravstveni rizik.

Nesavjesno sprovođenje ovih mjera, kao i neadekvatna i nestandardizirana primjena sredstava za DDD kreira još jedan zdravstveni rizik a to je povećanje rizika od „Long-term“ oboljenja, kao posljedica ekspozicije stanovništva štetnim ekološkim faktorima. Stoga je za postizanje kvalitetne kontrole uzročnika i prenosilaca zaraznih oboljenja, potrebno primijeniti jednoobrazni program preventivne deratizacije na cijelom Kantonu i pažljivo pratiti njegovu realizaciju.

Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica će prije početka jesenje faze preventivne deratizacije istražiti stepen infestacije glodara na javnim površinama, trgovima, obalama vodotokova, i metodom zbira svih zgrada u kojima je zabilježena pojava glodara na promatranom području tokom godine podijeljen sa ukupnim brojem zgrada. Step, infestacije u jesenjoj fazi deratizacije smatra se početnim, a step, infestacije u drugoj, proljetnoj fazi smatra se kontrolnim stepenom infestacije. Institut je u provedbenom dijelu Programa obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2012. godini postavio referalnu metodologiju rada baziranu na savremenim naučnim principima, istovremeno vodeći računa da se kod izbora rodenticida i insekticida koriste najefikasniji preparati sa najmanjim toksičnim efektom. Institut će koordinirati sve programske aktivnosti, pratiti i nadzirati izvedbeni dio obavezne preventivne sistematske deratizacije, kako bi se obezbijedila sinhroniziranost operativnog plana, te će angažovati eksperta za procjenu uspjeha preventivne deratizacije nakon provedene faze.

II DERATIZACIJA

Deratizacijom se u smislu ovog programa smatra primjena hemijskih metoda i sredstava za uništavanje komensalnih mišoliki, glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti, ili su rezervoari i mogući izvor infekcije.

Najmasovnije prisustvo glodara je u naseljima sa većim aglomeracijama ljudi, sa razvijenom mrežom infrastrukture i objekata i u kojima je intenzivna privredna proizvodnja i promet roba, jer u takvim sredinama imaju dobre uslove za skloništa, ishranu i razmnožavanje. Glodari se veoma brzo razmnožavaju i obzirom na zdravstveni rizik i ekonomske štete koje pričinjavaju, predstavljaju trajni remetilački faktor ljudskim naseljima što iziskuje kontinuirane napore, ne na potpunom uništenju (jer je to nemoguće), nego za takvom kontrolom kojom se postiže svođenje njihovog broja na „biološki minimum“, t.j. na prihvatljivi nivo, koji predstavlja minimalni zdravstveni rizik i minimalni rizik za uništavanje materijalnih dobara i hrane.

12. Stacionarni objekti i sredstva javnog saobraćaja,
13. Objekti za proizvodnju i promet živežnih namirnica i predmeta opće upotrebe (korisnici i vlasnici istih),
14. Objekti za pružanje usluga javne higijene i
15. Zajednički prostori stambenih zgrada (podrumi i tavan).

Radi sto kvalitetnijeg provođenja sistematske deratizacije na području Zeničko-obojskog kantona u javnom sektoru i to u segmentu odgojno-obrazovnih ustanova na kritičnim mjestima (tačkama) na 2-3 lokacije u i oko navedenih ustanova će se postavljati monitorin PVC hranilice za glodare po HACCP sistemu pod ključem.

Izloženi mamci unutar hranilica se prate za to predviđenim check listama.

Cilj je uspostaviti kontinuirani nadzor i kontrolu prisustva glodara u ovom segmentu javnog sektora gdje imamo veću koncentraciju ljudi i pravovremeno intervenirati.

Izradu programa obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog Kantona u 2016. godini, te koordinaciju nad aktivnostima u obaveznoj preventivnoj deratizaciji provodi stručni tim Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica.

Stručni nadzor nad izvođenjem obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona vršit će higijensko-epidemiološke službe domova zdravlja, što je u skladu sa članom 24. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti FBiH. Troškovi stručnog nadzora kojeg će provoditi Higijensko-epidemiološke službe domova zdravlja padaju na teret sredstava budžeta općina za sistematsku deratizaciju i to na taj način da se 60% tih sredstava opredjeljuje Institutu za zdravlje i sigurnost hrane Zenica za troškove izvođenja sistematske deratizacije, a 40% domu zdravlja za troškove stručnog nadzora.

Upravni nadzor će vršiti Sanitarna inspekcija u skladu sa svojim ovlaštenjima, a u cilju uspješnog izvođenja deratizacije.

IV CILJ I SVRHA IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2016. godini ima nekoliko važnih ciljeva kojima se treba obavezati:

- Prevencija zaraznih oboljenja naročito u epidemijskoj formi (prirodno-žarišnih infekcija) čiji su rezervoari, prenosioci i mogući izvor zaraze mišoliki glodari;
- Zaštita životne i radne sredine;
- Zaštita ekonomskih, ekoloških i estetskih vrijednosti;

Kod provođenja sistematske preventivne deratizacije Institut će koristiti principe rada po HACCP sistemu. Primjena HACCP /Hazard analysis and critical control points/ sistema u provođenju sistematske preventivne deratizacije u mnogim zemljama Evrope ima za cilj unapređenje zaštite protiv mišolikih glodara i smanjenje mogućnosti neželjenih efekata rodenticida na zdravlje stanovništva. HACCP je sistem koji garantira neškodljivost u djelatnostima kojima je obaveza obezbijediti odsustvo štetnih glodara, insekata i mikroorganizama i njihovog učinka.

Sveobuhvatnost

Svi, odnosno glavina objekata i površina koje zakon obavezuje da provede deratizaciju, moraju biti obuhvaćeni u okvirima akcije;

Istovremenost

Na određenom području na kome se provodi preventivna sistemska deratizacija, treba je provesti u što kraćem vremenskom rasponu, od nekoliko dana;

Intenzivnost

Moraju se primjeniti sredstva koja su dostatna da podmiri sve zahtjeve glodarske populacije, kako ne bi došlo do njihove refraktarnosti, čime bi se kompromitovala akcija, postojeća sredstva propala i proizveli troškovi za nabavku drugih sredstava na koja glodari nisu refraktarni;

Umjerenost

Treba obezbijediti kompromis između intenzivnosti i ekoloških mogućnosti apsorbovanja upotrijebljenih deratizacionih sredstava;

Ritmičko izlaganje mamaca

Uz kontrolu, vršiti će se češće ritmičko izlaganje mamaca za uništavanje glodara (PULSE BAITING) u specijalne hranilice. To su namjenske plastične i kartonske kutije koje će se postaviti na 2000 mjesta na lokalitetima i prostorima od izuzetnog značaja. Ova nova metoda u kontroli efikasnosti obavezne sistemske preventivne deratizacije je vrlo značajna, jer će se tokom cijele godine pratiti i obnavljati potrošeni mamci za uništavanje glodara i tako u potpunosti uspješno i efikasno provoditi deratizaciju na mjestima gdje se može očekivati povećani broj glodara.

VI VREMENSKI PERIOD IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2016.GODINI

Obavezna preventivna sistematska deratizacija - jesenja faza, na području Zeničko-dobojskog Kantona u 2016. godini, će biti provedena u periodu od 17. oktobra do 20. novembra 2016. godine, planirani početak je zbog vremenskih prilika koje pogoduju većoj najezdi mišolikih glodara s tim da će se u periodu 10-15 dana prije akcije provesti sve pripremne aktivnosti.

VII IZBOR SREDSTAVA ZA DERATIZACIJU

Prema Pravilniku o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva, odnosno fizičke osobe za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, i prema odluci Ekspertne grupe za nadzor zaraznih bolesti Ministarstva zdravstva Federacije Bosne i Hercegovine, kao i prema već proklamovanim stavovima Evropske zajednice, Preventivna sistematska deratizacija će se izvoditi isključivo sa rodenticidima provjerena kvaliteta, druge generacije, izređenim prema licenciranim standardima Evropskih proizvođača.

Opredjeljenja za ovakav način rada u Evropi pokazala su visoku efikasnost, jer svi proizvodi imaju referalne vrijednosti, pa se time izbjegava svaka improvizacija i mešetarenja sa sredstvima i preparatima za deratizaciju. Zbog toga će se i u Zeničko-dobojskom kantonu u 2016. godini primjeniti vrlo strogi kriteriji Preventivne sistematske deratizacije u odnosu na izbor sredstava za deratizaciju.

polupropusna za mirisne atraktante gdje glodar ima izvor hrane. Svi mamci se moraju postaviti u zatvorene deratizacijske kutije po Haccp standardu.

U potpunosti izostavljamo upotrebu rastresitih mamka koji usljed djelovanja vode ili vlage uglavnom budu uništeni, a i naša ispitivanja su pokazala da trovnu rastresitu masu glodari izbjegavaju pored već postojeće hrane u okolini.

Na osnovu procjene prisutnosti glodara te potrošnje u prethodnim akcijama planira se utrošak materijala prikazan u sledećoj tabeli.

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	2400 - 2900	34 - 41%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg	1000 - 1300	14 - 19%
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	2200 - 2700	31 - 39%
Alfachloraloze pasta (meki)10 g	kg	100-200	1 - 3%
Parafinirana žitna pasta 30g	kg	200-300	3 - 4%
UKUPNO		7.000	

XI OSTALI POTREBNI MATERIJAL

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina
Lijepak	tuba	80 - 100
Tacne	kom	1.500 - 2.250
Kartonske kutije za mamke	kom	18.000 - 20.000
PVC Hranilice	kom	200-300

Karakteristike općina Zeničko-dobojskog kantona od značaja za pripremu i provođenje programa obavezne sistemske preventivne deratizacije:

Općina	Površina u Km	Broj stanovnika po općinama na području ZDK
Zenica	558,5	115.134
Kakanj	377,0	38.937
Visoko	230,8	41.352
Tešanj	155,9	46.135
Zavidovići	556,0	40.272
Žepče	282,0	31.582
Maglaj	252,0	24.980
Doboj Jug	10,2	4.409
Usora	49,8	7.568
Breza	72,9	14.564
Vareš	390,1	9.556
Olovo	407,8	10.578

XIV. OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

Izvođač preventivne sistemske deratizacije je dužan prije početka izvođenja svake faze na prigodan način obavijestiti javnost, građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije. Obavješćavanje o izvođenju sistematske deratizacije u 2016. godini će se vršiti oglašavanjem u sredstvima javnog informisanja i putem plakatiranja, prije i u toku izvođenja aktivnosti. Obavezna je javna obavijest putem malih i velikih plakata, koji će se postavljati na javnim mjestima.

Sredstva potrebna za javno obavješćavanje su prikazana u sledećoj tabeli:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina
Veliki plakati-obavijest (format A2)	kom	1000
Mali plakati –obavijest (format A5)	kom	6000
Naljepnice o izvršenom poslu	kom	10000

XV. DEZINSEKCIJA

Dezinsekcijom se u smislu ovog Programa smatra primjena fizikalnih i hemijskih metoda i sredstava, kojima se uništavaju insekti, odnosno člankonošci ili njihovi razvojni oblici (u daljem tekstu insekti), koji mogu prenositi uzročnike zaraznih bolesti, izazivati alergijske reakcije i imati štetno djelovanje na organizam čovjeka. Na području Zeničko-dobojskog kantona najčešći insekti koje treba kontrolisati u cilju njihovog svođenja na biološki minimum radi zaštite zdravlja stanovništva jesu:

- *Kućna muha (musca domestica),*
- *Žohari (žuti Blattella Germanica i crni Blatta Orientalis),*
- *Razni drugi insekti koji se povremeno javljaju na određenim područjima, ovisno o prirodnim i drugim uvjetima za njihov razvoj, pa uslijed toga uzrokuju uznemirenost stanovništva.*

Dezinsekcija na području Zeničko-dobojskog kantona se obavlja na sljedećim površinama i objektima:

1. Centralne deponije krutih otpadaka,
2. Druga postojeća, nezvanična smetlišta na području gradskog naselja,
3. Centri za kolektivni smještaj izbjeglih i prognanih lica,

XVII FINANSIRANJE OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMSKE DERATIZACIJE

Troškove obavezne preventivne sistemske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2016. godini, koji se odnose na javne površine finansiraju se iz sredstava budžeta Kantona i budžeta općina, kako slijedi:

- a. Obale površinskih vodotokova u gradskim i prigradskim zonama;
- b. Parkovi i druge zelene površine;
- c. Trgovi;
- d. Površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni;